Akademiska språkhandlingar

Akademiska språkhandlingar är verb som beskriver textaktiviteter i en akademisk text. Nedan listas språkhandlingar som brukar efterfrågas i instruktioner till en skrivuppgift och i tillhörande betygskriterier.

Analysera
Dela upp ett material i mindre beståndsdelar som jämförs och fogas samman till en ny helhet. Syftet är att förstå helheten på ett nytt sätt genom att upptäcka mönster i materialet och förklara dem med stöd av relevanta begrepp eller teorier.

Argumentera
Ange skäl för eller emot en viss ståndpunkt eller fråga. När du argumenterar för en tes, presenterar du stöd för den i form av källor eller egna undersökningsresultat. Din argumentation stärks om du lägger fram ett motargument som du sedan bemöter.

Avgränsa
Välja fokus i en text eller undersökning genom att ange vad som inkluderas respektive utelämnas.

Belysa
Skapa förutsättningar för att förstå något, ofta genom att ge bakgrund och konkreta exempel.

Beskriva
Sakligt och strukturerat presentera fakta om något eller någon i syfte att ge en helhetsbild. En beskrivning förutsätter att du har läst och bearbetat innehållet i kurslitteraturen och uttrycker det självständigt med egna ord och meningar.

Definiera
Ange den exakta betydelsen av ett begrepp och avgränsa den mot betydelsen av närliggande begrepp eller andra betydelser av samma begrepp.

Diskutera
Resonera kring fakta i ett ämne eller en fråga som du tidigare har redogjort för med hjälp av källor. Du ska se på dem ur olika perspektiv. I en uppsats diskuterar du undersökningens viktigaste resultat i förhållande till studiens syfte, tidigare forskning och metod, förklarar vad de betyder, vilka konsekvenser de kan få och hur säkra slutsatserna är.

Dra slutsats
Utifrån sammanställt fakta, tolkning eller resultatdiskussion slå fast vad som fungerar, är troligt eller rimligt.

Exemplifiera
Göra något begripligt genom tydliga exempel.

Förklara
Utreda eller klargöra något så att det blir förståeligt. I en akademisk text innebär det oftast att du behöver ge konkreta exempel, ange orsak eller förtydliga samband.

Generalisera
Förklara vad specifika resultat av en undersökning betyder i en bredare kontext, samt om de kan appliceras på en hel yrkesgrupp, ett samhälle eller andra kontexter. När du generaliserar drar du övergripande slutsatser utifrån ett material. Det är då viktigt att du uttrycker dig försiktigt om sådant som du inte kan hävda med säkerhet.

Granska
Noggrant undersöka något, ofta med stöd av uppställda kriterier.

Identifiera
Urskilja något eller göra ett urval och entydigt bestämma något som väl specificerat.

Illustrera
Klargöra och förklara något med hjälp av tydliga exempel eller genom att jämföra det med något.

Jämföra
Bedöma något, till exempel ståndpunkter, begrepp eller sakförhållanden, i relation till något annat för att granska och beskriva likheter och skillnader.

Kartlägga
Systematiskt undersöka ämnen, fenomen eller processer i syfte att få en helhetsbild och att förstå deras natur, storlek eller inbördes samband.

Kategorisera
Ordna ett material i tydliga grupper för att klargöra gemensamma drag i varje grupp.

Klargöra
Göra innebörden i något tydligare.

Kontrastera
Ställa två företeelser eller ämnen mot varandra och beskriva hur de skiljer sig åt.

Lyfta fram
Betona, uppmärksamma eller fokusera på något, till exempel en idé, ett resonemang eller resultat.

Motivera
Ange skäl för ett resonemang, tillvägagångssätt eller val i en text eller undersökning. I akademiska texter får du motivera dina val och ställningstaganden med hjälp av kurslitteraturen.

Observera
Iaktta ett objekt eller skeende och dokumentera det så objektivt som möjligt.

Presentera
Sakligt, tydligt och med logisk struktur redovisa fakta, tidigare forskning eller egna resultat.

Problematisera
Framställa något som ett problem genom att belysa det ur flera perspektiv eller jämföra olika syn på problemet samt diskutera det, i syfte att få nya insikter och fördjupad förståelse av det.

Redogöra för
Sakligt och utförligt återge fakta om ett sakförhållande, ett händelseförlopp eller en text. Redogörande avsnitt beskriver ofta samband och orsaksförhållanden.

Reflektera
Noggrant och strukturerat tänka igenom en händelse eller fråga och resonera om den ur olika synvinklar. När du reflekterar över något, knyter du ihop ny kunskap eller erfarenhet med tidigare kunskap: Vad hände och varför? Hur kan det förstås? Kan det förklaras på flera sätt? Vad kan jag lära av det? Hur kan det användas i mitt blivande yrke? Reflektion är oftast mer personlig men kan i vissa uppgifter behöva knytas till kurslitteraturen.

Relatera
Skapa, knyta till eller visa på samband mellan olika delar av ett ämne eller en text samt mellan olika texter eller ämnen. I en uppsats ska till exempel resultat relateras till syfte, teori och tidigare forskning.

Resonera
Diskutera något sakligt och ur olika synvinklar. I en resonerande text kan du använda fraser som ”å ena sidan … å andra sidan”.

Sammanfatta
Kort återge det viktigaste i en text med egna ord, utan onödiga detaljer. Du övar dig i att sammanfatta varje gång du ska referera en källa. En sammanfattning av innehållet i en vetenskaplig artikel kallas abstrakt.

Sammanställa
Lägga samman information från olika källor eller olika delresultat logiskt, för att åstadkomma ett ordnat och lättöverskådligt material.

Strukturera
Ordna textinnehållet logiskt, ibland med stöd av en mall, för att göra det tydligt och läsvänlig.

Syntetisera
Föra samman information från flera källor, för att undvika upprepning av deras gemensamma drag och i stället kunna fokusera på skillnader i källornas resultat.

Systematisera
Ordna enligt ett genomtänkt system.

Ta utgångspunkt i
Starta ett resonemang eller en redogörelse i exempelvis en observation, situation, text eller teori och bygga vidare på den.

Tillämpa
Använda praktiskt, exempelvis en metod eller ett begrepp.

Tolka
Självständigt förklara ett ämne eller material som du har analyserat. Din tolkning bör alltså grunda sig i din analys och mynna ut i en slutsats.

Underbygga
Styrka ett enskilt påstående, argument eller resonemang med sakliga belägg i form av källor, insamlad data eller egna resultat. Det gör din akademiska text mer trovärdig och enklare att granska.

Undersöka
Systematiskt, objektivt och noggrant studera något för att få fram ny information om viss, vanligen sammansatt företeelse.

Utveckla
Förtydliga och fördjupa dina resonemang genom att komplettera din framställning med mer information eller exempel.

Värdera
Granska och bedöma användbarheten, trovärdigheten, giltigheten eller kvaliteten hos något, exempelvis källor, metod eller resultat.

Återge
Presentera något självständigt men utan att innebörden förändrats.